

KAMERUN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü
2025

İçindekiler

1.DİŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2.PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	8
3.ÖNEMLİ SEKTÖRLER	13
4.PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	19
5.ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	21

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

İthalat Rejimi

Ülkeye ithalat için gerekli belgeler esas itibariyle nihai fatura, irsaliye, sigorta sertifikası, konşimento ve ithalat beyannamesi olarak sayılabilir. Bunun dışında SGS veya İntertek tarafından yapılan muayene raporu (detaylı bilgi aşağıda verilmektedir) veya gümrük vergilerinden muafiyet belgesi aranmaktadır. Ayrıca 500.000 frank ve üzeri tutardaki ithalat işlemlerinde yerel şirketle bir sigorta sözleşmesi yapılması zorunludur.

Bunlar dışında diğerk bazı belgelerin gerekli olduğu durumlar da söz konusu olabilmektedir (EUR 1, menşebelgesi, sağığa uygunluk vb). Bu tarz özel izin belgeleri daha çok tıbbi ürün ve silah gibi ürünlerde gerekli olmaktadır.

Konu ile ilgili detaylı bilgiye aşağıdaki internet sitesinden ulaşılabilir:

<http://www.logistiqueconseil.org/Articles/Transit-douane/Guide-importation.htm>

İhracat Rejimi

500.000 frank¹ veya üzeri değere sahip olan ihracat işlemlerinde ihracatçı, uluslararası bir denetim şirketi olan SGS veya İntertek ile bir ihracat deklarasyonu hazırlamak zorundadır. İhracat dosyası, yüklemeden en az 72 saat önce denetim şirketine verilmelidir. Kontrol ücreti FOB değerinin %0,95'i kadardır. SGS, ihracat beyannamesini ihracatçının bankasına ve ilgili kurumlara (gümrük de dahil olmak üzere) ulaştırmakla yükümlüdür.

İhracat için istenen diğerk belgeler arasında sipariş formu, nihai fatura, AB üyesi ülkelere yapılacak ihracat için EUR 1 belgesi, CEMAC üyesi ülkelere yapılacak ihracat için dolaşım sertifikası, konteynerde yapılan sevkiyatlar için konteyner ambalaj sertifikası, gerektiğidurumlarda sağık sertifikaları ve menşebelgeleri yer almaktadır.

Sanat eseri olarak nitelendirilen ürünler arasında yer alanlar ve koruma altındaki türlerle ilgili olarak ek belgeler de istenebilmektedir.

Konu ile ilgili detaylı bilgiye aşağıdaki internet sitesinden ulaşılabilir:

<http://www.logistiqueconseil.org/Articles/Transit-douane/Guide-exportation.htm>

¹ Kamerun'un para birimi olan Orta Afrika Frangı (XAF) Kamerun haricinde Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Gabon ve Ekvator Ginesi tarafından kullanılmaktadır ve 1 avro = 655,957 XAF sabit kurdan işlem görmektedir.

Gümrük Tarifeleri

Kamerun, 1994 yılında yürürlüğe girmiş olan Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (Communauté Economique et Monétaire de l'Afrique Centrale – CEMAC) üyesidir. Birliğin diğer üyeleri Çad, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi ve Gabon'dur.

CEMAC bünyesinde uygulanmakta olan ortak dış ticaret tarifesi genel olarak diğer Sahra altı Afrika ülkelerinin uyguladığı tarifelerden daha yüksektir. Kamerun, özellikle tarım ürünlerine yüksek gümrük vergisi oranlarıyla koruma sağlamaktadır.

Gümrük vergisi oranları gümrük bedelinin %0 ila %30'u arasında değişmektedir.

- Kategori I, %0 (kitap ve broşürler vb.)
- Birincil gerekli ürünler: Kategori II, %5
- Hammaddeler ve ekipmanlar: Kategori III, %10 (makine, traktör, buğday gibi)
- Ara mallar: Kategori IV, %20 (malt, işlenmiş kauçuk gibi)
- Hızlı tüketim malları: Kategori V, %30 (gıda maddeleri, kozmetik ürünleri, içkiler, elektrikli ev aletleri gibi)

İç Vergiler

KAMERUNDA UYGULANAN VERGİ ORANLARI

	% oran
1. Katma Değer Vergisi Oranı %	19,25
2. Kurumlar vergisi Oranı %	33
3. Gelir vergisi Oranı %	10-35

GELİR VERGİ DİLİMLERİ ORANI

0-2.000.000 F CFA	10
2.000.001-3.000.000 F CFA	15
3.000.001-5.000.000 F CFA	25
5.000.000 F CFA üzeri	35

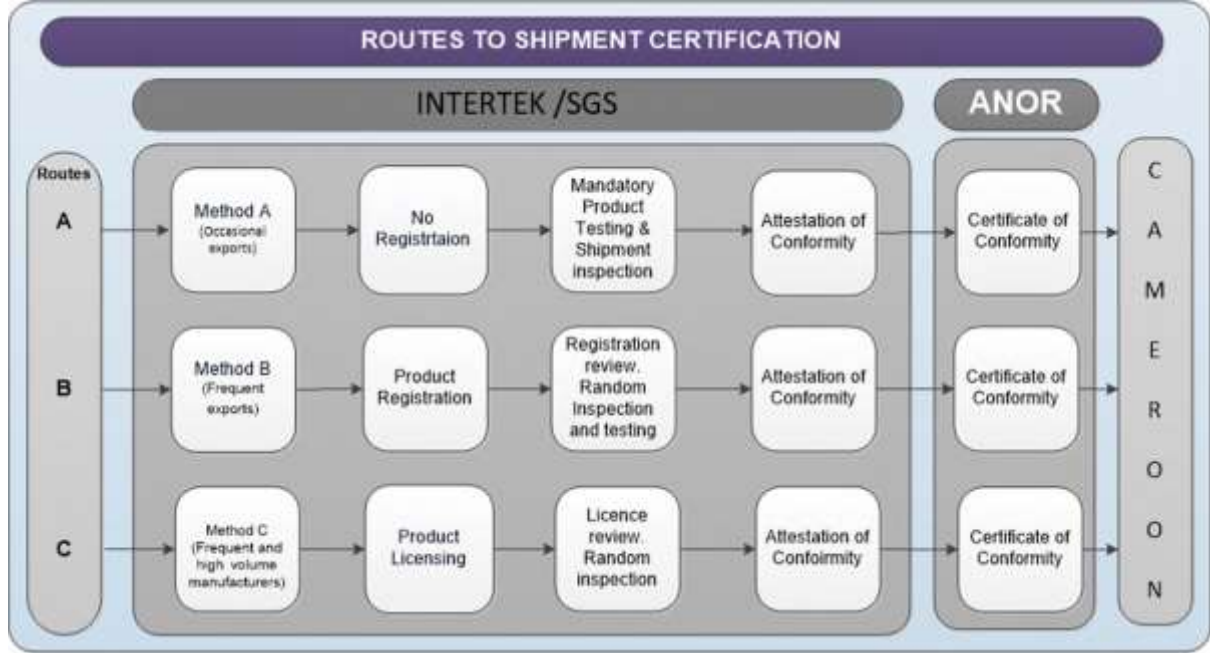
Sosyal güvenlik prim oranları

	% oran
İşçiden kesilen SGP oranı	16,20
İşvrenden Kesilen SGP oranı	4,20

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ülkede normlara uygunluk denetimi 2009 yılında kurulmuş olan Kamerun Norm ve Kalite Ajansı (L'Agence de Norme et de la Qualité – ANOR) tarafından yapılmaktadır. Kurum

tarafından yapılan denetimler 1996 tarihli kanun (96-11, 5/8/1996) çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Ülkede 400 civarında standart mevcuttur. Standartlar ve ilgili mevzuat konusunda anılan kurumun internet sitesinden bilgi alınması mümkündür (<http://www.anorcameroun.info>).

Çoğu ithalatın ülkeye girişi özel standartlara uygunluk aranmaksızın kabul edilmektedir. Belirli bazı ürünlerin ithalatında ise standartlara uygunluk zorunludur. Standartlara uygunluğu zorunlu olan ürünler ekmeklik buğday unu, jüt çuval bezleri, sıvılaştırılmış gazların depolanmasında, taşınmasında ve dağıtılmasında kullanılan taşınabilir çelik tanklar, alüminyum alaşımlı saclar, çelik kaplama saclar, katkılı yoğurtlar ve fermantasyon sonrası ısıtılmış işlem görmüş ürünler, kısmen suyu alınmış sütler, süt ve krema tozu, şekerlendirilerek yoğunlaştırılmış sütler, yoğurt ve şekerlendirilmiş yoğurtlar, irmik makarnası ve çimentodur.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ürün güvenliği denetimleri sevk öncesi muayene suretiyle, gümrük aşamasında veya iç piyasada yapılabilmektedir.

Ülkeye belirli bazı ürünlerin ithalatı yasaklanmış veya kısıtlanmıştır. Bu yasak veya kısıtlamalarda büyük çoğunlukla hayvan, bitki ve insan sağlığı dikkate alınmıştır.

Kamerun'a yapılan CEMAC bölgesi kaynaklı olanlar dahil 3.050 avro (2 milyon FCFA) üzeri tüm ithalat sevk öncesi muayene uygulamasına tabidir. Bu bedelin altındaki ithalat ile belirli ürünlerin ithalatında sevk öncesi kontrol aranmamaktadır. Söz konusu denetim 1988 yılından itibaren Societe General de Surveillance (SGS) firması tarafından icra edilmekte olup, 2001 yılında DTÖ'ye gerekli bildirim yapılmıştır. SGS tarafından kalite, miktar ve değer kontrolleri yapılmaktadır. Bu hizmet karşılığı olarak FOB bedelin %0,95 tutarında (asgari olarak 110 bin FCFA) bir bedel alınmaktadır.

Ülkenin anılan firma ile yapmış olduğu bir nevi imtiyaz sözleşmesi gereği uyguladığı denetim dışında Ağustos 2016'da başlatılan yeni bir sevk öncesi muayene uygulaması bulunmaktadır. Kısaca PECAE (Le Programme d'Evaluation de la Conformité avant Embarquement des marchandises importées en République du Cameroun) olarak adlandırılan sevk öncesi muayene uygulaması hakkında Kamerun Standart ve Kalite Kurumu'nun resmi internet sitesi üzerinden, (<https://www.anor.cm/>) linkinden detaylı bilgi alınması mümkündür.

Uluslararası denetim şirketi SGS yanında, yine uluslararası bir kuruluş olan ve Ülkemizde de şubesi bulunan INTERTEK (<http://www.intertek-turkey.com/>) firmasınca da yürütölen söz konusu işlemlere tabi olacak bütün ürünlerin listesine de yine (<https://www.anor.cm/informations-sur-le-pecae>) linkinden ulaşılabilir.

Buna göre sevk öncesi muayeneye ilişkin olarak üç farklı yöntem tespit edilmiş olup, sürekli Kamerun'a mal sevkiyatında bulunan firmalar için basitleştirilmiş bir yöntem söz konusu olmaktadır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Etiketleme gıda ürünleri için ülkede üretilen veya ithal ürün farkı gözetilmeksizin zorunlu olup nihai tüketim ambalajının üzerinde Fransızca ve İngilizce (ülkenin iki resim dili) olarak nihai kullanım tarihi, ürünün adı, üretici bilgisi, üretim tarihi ve mevzuata uygunluk belge no'su konusunda açıklama bulunması zorunludur.

Eczacılık ürünlerinin etiketlerinde son kullanım tarihi yer almalı ve kullanım talimatı ile diğer bilgiler İngilizce ve Fransızca olarak bulunmalıdır. Gıda ürünlerinin etiketlerinde raf ömrü, perakende olarak satılan tütün ürünlerinin üzerinde sigaranın sağlığa zararlı olduğuna dair uyarı mesajı veya Sağlık Bakanlığının kabul edeceği benzer bir mesaj taşıyan ibare Fransızca veya İngilizce olarak yer almak zorundadır.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ölkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgeleme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini

güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Marka Tescili İçin:

1- Gerekli Belgeler

- Vekaletname (Avukat hizmeti talep edildiyse)
- 3 kopya tescil talep belgesi (tescili istenen markanın (logonun) açık bir örneğini içermelidir (logo renkliyse korunması istenen şekilde belgede yer almalıdır)
- Dosyalama ücretinin OAPI'ye ödendiğine dair belge

2- OAPI Marka Tescil Ücretleri

- Dosyalama Ücreti: 400,000 FCFA (yaklaşık 610 avro)
- Yayınlama Ücreti: 50,000 FCFA (yaklaşık 75 avro) (sadece marka renkliyse)
- İlave vergiler FCFA 82,000 (yaklaşık 125 avro)
- Talep sahibi, dosyalamadan önce OAPI alanındaki işaretinin kullanılabilirliği konusunda bir arama yapmak istiyorsa, sorgulama için ücret, ürün veya hizmet markaları için 95.000 FCFA'dır (yaklaşık 145 avro).

3- Koruma Süresi

OAPI tarafından verilen koruma 10 yıl süresiz olarak yenilenebilir. Örgütün 17 üye ülkesini kapsamaktadır.

4- Adres ve İletişim Bilgileri

OAPI - L'organisation Africaine de la Propriété intellectuelle
Rue Hyppodrome 158 Place de la Préfecture Yaoundé-Cameroun
Telephone: (237) 222 205 700 / (237) 222 205 727
Email: oapi@oapi.int
Web Site: (<http://www.oapi.int/index.php/fr/>)

Dağıtım Kanalları

Kamerun, coğrafi konumu itibarıyla bölgede denize kıyısı olmayan Orta Afrika Cumhuriyeti ve Çad gibi ülkelere deniz yoluyla ulaşım konusunda önemli bir ülkedir. Bu avantajlarına rağmen, aşağıda detayları verildiği gibi, ülkede yeterli bir karayolu ve demiryolu ağı bulunmamaktadır.

Kamerun'da etkin bir demiryolu ağı olmaması nedeniyle taşımacılıkta kara yolu ile nakliye yapılmaktadır. Ancak karayolları bakımsız, son derece yüklü ve yol-araç güvenliği bakımından (işaretleme, genişlik ve diğer seyrüsefer gerekleri anlamında) son derece tehlikelidir. Güzergâh boyunca rüşvet almak isteyen güvenlik ve gümrük görevlileri tarafından sürekli olarak

kontroller yapılmaktadır. Bununla birlikte ülkenin kuzey uç eyaleti ile batıda ayrılıkçılar tarafından yürütülen silahlı çatışmalar bir kenara bırakılırsa can güvenliği sorunu hakkında önemli herhangi bir tehlike bulunmamaktadır.

Her şeye rağmen Kamerun pazarına ve ülkenin kara tarafındaki hinterlandında bulunan denize çıkışı olmayan- ülkelere yönelik alternatif bir sevkiyat yolu bulunmamaktadır.

Zira Douala limanı bölgenin en büyük ve belirli kapasiteye sahip tek limanı konumdadır. Keza resmi istatistiklere göre ülkenin dış ticaretinin yüzde 95'i anılan liman üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Douala limanı girişinin sürekli olarak taranması ile biriken kumların atılarak derinleştirilmesi gerekmektedir. Bu yüzden de limana 15.000 ton üzeri gemiler girememektedir. Kribi Derinsu limanının yakın geçmişte devreye girmesinden sonra ve Douala limanındaki modernizasyon çalışmalarında ilerleme sağlanması ile birlikte yukarıda kayıtlı sorunlardan en azından yoğunluktan kaynaklanan kısmının bir miktar hafiflemesi beklenmektedir. Nitekim son dönemde tek gişe uygulaması, elektronik belge yönetim sistemi gibi uygulamalarla Douala limanında ithalatta bekleme süresinin ortalama yedi, ihracatta iki güne düşmüş olduğu açıklanmıştır.

Ülkede yukarıda bahsedilen limanlara ek olarak SONARA rafinerisine ait ve petrol ürünleri yükleme boşaltması yapan Limbe limanı da faaliyettedir. Ancak, 31.05.2019 tarihinde Limbe Limanı'nda SONATRA rafinesinin patlamasından sonra söz konusu rafineri halen onarılarak kullanıma alınmamıştır.

Havayolu ile taşımacılığında ise THY tarafından haftanın 7 günü olmak üzere İstanbul-Yaounde/Douala arası THY tarafından seferler düzenlenmektedir. Söz konusu seferlerin) doluluk oranı %85 civarındadır. Söz konusu seferlerden 2 tanesi geniş gövdeli büyük uçaklarla yapılmaktadır. İki ülke arasında son dönemde artan ticaret hacmine bakıldığında ve lojistiğin bunda en büyük etken olduğu düşünüldüğünde geniş gövdeli uçuş sayılarının gerek ihracatçılarımıza pazara kolay ulaşım ve düzenli mal sevkiyatı, gerekse de THY için büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. THY'nin düzenli olarak uçuşlarda "trader" olarak getirdiği bagajlar ve uçak altı kargo sevkiyatları özellikle son dönemde oldukça fazla talep ile karşılaşmaktadır.

i) Taşıma Modları Bazında İthalat ve İhracat Rakamları

Karayolu: Mümkün değil.

Denizyolu: Şu andaki ithalat ve ihracat rakamlarının %95'i.

Demiryolu: Mümkün değil.

Havayolu: Yukarıda da belirtilen nedenlerle şimdilik sadece yolcu beraberliği ve yükte hafif ama değerli ürünler havayolu ile gelebilmektedir. Bunların da yılda 10-12 milyon \$ tutarında olduğu tahmin edilmektedir.

ii) Navlun Fiyatları (Konteyner)

Konteyner ve dökme yük taşımacılığında fiyatlar yaz-kış değişmektedir. 20'lik bir konteynerin Türkiye-Douala arası navlun fiyatı 2.900-3.000 \$ civarındadır. 40'lık bir konteynerin Türkiye-Douala arası navlun ücreti ise 3,800 \$ civarındadır. Söz konusu fiyatlar genelde aylık olarak belirlenmekte olup, özellikle son dönemde Kızıldeniz'de yaşanan siyasi sorunlardan dolayı fiyat marjı değişebilmektedir.

Liman ücretleri: Konteynerlerin liman ücreti ilk 15 gün için tanınan ardiye muafiyetinden sonra günlük 20.000 FCFA (30-35) avro arasında değişmektedir.

Karayolu: Karayolundan sevk edilecek konteynerlerin taşıma ücreti 250 km için 600.000 FCFA (900-950 avro) civarındadır. Bu örnek fiyat Douala-Yaounde için verilmiştir.

Demiryolu: 2016 yılında Douala-Yaounde demiryolunda meydana gelen büyük bir kazadan sonra bu hat ulaşımına kapatılmış, ancak son dönemde tekrar açılmıştır. Douala Liman'dan Ngaoundere'ye konteyner nakliye ücreti 2.100 avro civarındadır. (Söz konusu güzergah özellikle Douala Limanı- Çad/Orta Afrika varışlar için bir aktarma noktası olarak tercih edilmektedir. Ancak, karayoluna göre maliyetinin daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir.)

iii) Taşımacılık Güzergâhına İlişkin Bilgiler

Halihazırda Kamerun'un uluslararası ticaretinin devam ettiği en önemli merkez Douala limanıdır. Ülkemizle yapılan ticarette de söz konusu liman kullanılmaktadır. Diğer yandan son dönemde uluslararası ticarette aktif olarak kullanılmaya başlanan Kribi Limanı da seçenekler arasındadır. Kribi Limanı'nın deniz derinliğinin daha yüksek olması nedeniyle gemiler limana daha rahat yanaşabilmektedir. Douala Limanı sığ liman olduğu için gelen gemiler 20-25 km açıkta bekleyip, gelen römorklar ile malın küçük tonajlı gemilere aktarımı ile limana getirilmektedir. Bu nedenle, son dönemde hem fiyat marjının daha uygun olması, hem de limandan çıkış işlemlerinin daha hızlı olması nedeniyle Kribi Limanı tercih edilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Kamerun önemli oranda genç nüfusa sahiptir. Nüfusun %60'ından fazlası 25 yaşın altındadır. Geçtiğimiz yıllarda harcanabilir gelirden yaşanan artış her ne kadar sınırlı düzeyde kalsa da tüketim harcamaları artış kaydetmektedir. Kırsal bölgelerde yoksulluk yaygın olmakla birlikte, şehirlerde orta sınıf olarak nitelendirilen kesim artmaktadır. Ülkede perakende sektörünün modern bir hale gelmekte olduğu söylenebilir.

Fiyat ve ulaşılabilirlik tüketici tercihlerini etkileyen en önemli faktörler olarak sayılabilir. Yüksek gelir düzeyi tüketiciler azınlıktadır ve bu kesim için marka bilinirliği ve kalite önemli hale gelmektedir. Ancak tüketicilerin büyük bir çoğunluğu için ilk kriter fiyattır.

Kamerun toplumunda aile merkezi bir rol oynadığından reklam kampanyalarında aile imajı önem kazanmaktadır.

Geçmiş dönemlerde ülkede yabancı ürünlerin daha kaliteli olduğu algısı yaygın idiyse de günümüzde Kamerun'da üretilmiş olan ürünler, özellikle tarım ve gıda sektörlerinde, popüler hale gelmektedir. Bu nedenle firmalarımızın burada yatırım yapıp üretim faaliyetinde bulunmaları pazarlama aşamasında önemli bir avantaj sağlayacaktır. Ayrıca, özellikle son dönemde yaşanan Corona-19 salgını ve akabinde vuku bulan Rusya-Ukrayna siyasi krizi neticesinde ülkenin en önemli gıda ithalatı malzemeleri olan başta buğday olmak üzere diğer ürünlere erişimi sorun olmuştur. Bu nedenle özellikle Kamerun 2030 programı çerçevesinde “ithal ikameci sanayi” olanaklarını arttırmıştır. Bu kapsamda başta tarım ürünleri, hayvancılık gibi ürünlerin ülke içinde üretimine büyük önem verilmiştir. Bu kapsamda, yerel üretimi geliştirmek için de başta gübre, hayvancılık ürünleri gibi yurt dışından ana gereksinimi duyulacak ürünlerin gümrük vergilerinde indirim uygulanmaya başlanmıştır.

Kamerun'da alkol tüketimi, bölge ülkelerine göre daha fazladır. Bunun yanında kırsal bölgelerde beyaz eşya kullanımı geçtiğimiz yıllara göre yaygınlaşma eğilimindedir. Gıda ürünleri olarak halkın çoğunluğu manyok, nyam, plantin, pirinç gibi ürünleri tercih etmektedir. Pirinç ve balık gibi ürünlerde ülke büyük miktarda ithalat gerçekleştirmektedir. İçecek türlerinden ağırlıklı olarak bira ve şarap tüketilmektedir. Son zamanlarda süt tozu, şekerli yoğurt gibi süt ürünlerinin tüketimi artış göstermektedir.

Kamerun halkının bir kesimi tarafından Türk müteahhitlik ve inşaat firmalarına, sektördeki Türk ürünlerine yönelik yoğun talep görülmeye devam etmektedir. Bu kapsamda Türk inşaat ve mimari ürünlerinin inşaatlarda kullanımına yönelik talep son dönemde gittikçe artmaya devam etmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Kamerun, genç nüfusa sahip bir ülkedir. Genç nüfusun internet kullanımının da yüksek olduğu düşünüldüğünde internet sitelerinde ve sosyal platformlarda yayınlanacak reklamların tüketiciye ulaşma potansiyelinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bunun yanında yukarıda belirtildiği gibi televizyon reklamlarında aile imajı önemlidir ancak düşük gelire sahip olan çoğunluk için kalite ve marka bilinirliğinden ziyade fiyat ve ulaşılabilirlik daha önemlidir.

Diğer yandan, üst gelir grubunun birbirine referans olma davranışları yaygındır. Söz konusu davranış kapsamında ülkemizden başta sağlık ve üniversite alanında Kamerun'da iş yapan firmalarımızın tanınırlıkları oldukça yüksektir. Ülkemiz firma temsilcilerinin düzenli olarak Kamerun pazarını yerinde ziyaretleri ile Bakanlığımız teşviklerinden yararlanarak reklam ve ofis destekleri gibi olanakları kullanarak tanınırlıklarını arttırmaları pazara giriş için önemli katkı sağlamaktadır.

Özellikle ülkenin geçmiş ilişkilerine bakıldığında başta Fransa olmak üzere Kuzey Afrika ülkeleri pazarın birçok alanında ülkemiz ile rekabet edilebilirliği yüksek olan ürün grubuna sahiptir. Genel olarak pazarda tüm firmaların bir şekilde yer aldığı ve yıllara dayanan düzenli ticaretleri görülmektedir. Bu nedenle, başta Kamerun olmak üzere Sahra Altı ülkeler ile iletişime geçmek

isteyen firmalarımızın başta tanınırlıklarını arttırmaları, bunun için de pazarda firmalar ile düzenli ve doğrudan görüşmelerde bulunmaları önem taşımaktadır.

Kamu İhaleleri

2018 yılında kamu ihaleleri sistemi ile ilgili yeni bir düzenleme yürürlüğe girmiştir. Buna göre kamu alımları Kamu İhaleleri Bakanlığı (MINMAP) tarafından kontrol edilmektedir. 2022 yılı sonunda Kamerun Kamu İhaleleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, 2023 yılında yol çalışmaları sözleşmeleri için iki (2) milyar FCFA ayrılmasına yönelik karar alınmıştır.

Yaptırılan işler önceden bildirilmeksizin kontrol edilebilmektedir. Proje sahiplerine ve proje yetkililerine tespit edilen eksikliklerle ilgili raporlar teslim edilmekte ve eksikliklerin belli bir süre içerisinde giderilmesi istenmektedir. Yürütülen projeler gerçekleştirme aşamasında ise sürekli kontrol edilmektedir.

Diğer yandan, özellikle son dönemlerde inşaat alanında verilen kamu ihalelerinde genelde Kamerunlu yerel firmalar ya da Çinli firmalar daha ön planda yer almaktadır. Ayrıca, söz konusu ihalelerde firmalara yönelik ödemelerin zamanında yapılamaması, işin beklemesi ve sürecin uzaması gibi nedenlerle sık sık karşılaşılabilmektedir.

Ayrıca, 2023 yılı içinde Kamerun yetkili otoritelerinin açtığı ihalelere bakıldığında devlet ihalelerinin özellikle yerel firmaların kazanmasına yönelik olarak düzenlendiği görülmektedir. Uluslararası ihalelere firmalarımızın uluslararası kreditorler bularak girmeleri tavsiye edilmektedir.

Konu ile ilgili detaylı bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://armp.cm/>

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Dünya Bankası verilerine göre, Kamerun'da tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün GSYİH'ya katkısı %15'in üzerindedir.

Üretilen en önemli ürünler arasında kakao, kahve, pamuk, muz, kauçuk, palm yağı ve fıstık sayılabilir. Bunun yanında önemli düzeyde plantin, tatlı patates, manyok, mısır, şeker kamışı üretimi de yapılmaktadır. Palm yağı iç piyasada yaygın olarak tüketilmekle birlikte ihracat oranı düşük düzeydedir.

Ülkenin işgücünün %70'lik bölümü halen tarım sektöründe çalışmaktadır. Ülke topraklarının verimliliği ve bol yağmur alması sebebiyle iç tüketim ve ihracatta tarım ürünlerinin payı büyüktür.

Hayvancılık alanında yerel üreticilere devlet destekleri sağlanmaktadır. Özellikle hayvancılık, balıkçılık ve tavukçuluk alanında devlet desteği söz konusudur.

Özellikle yukarıda da bahsi geçtiği üzere Kamerun-2030 Ulusal Kalkınma Planı çerçevesinde ithal ikameciliğin ülkenin ana hedefi olduğu, bu kapsamda tarım ve hayvancılık başta olmak üzere tüm sektörlerde bu anlayışın yerleştiği görülmektedir.

Diğer taraftan, ülkenin ana gelirlerinden birini oluşturan kakaonun dünya fiyatlarının yükselişe geçmesi ve ayrıca dünya kahve üretiminin de uluslararası tüketimi karşılayamaması nedeniyle önümüzdeki dönemlerde Kamerun'un ihracatında önemli arışları beraberinde getireceği tahmin edilmektedir.

Sanayi

Kamerun'da öne çıkan başlıca sanayi dalları petrol ve doğalgaz, kereste, alüminyum ve madencilik olarak sıralanabilir. Son yıllarda inşaat sektörü büyük gelişim göstermekte, ülkede faaliyet gösteren Türk firmalarının sayısı da artmaktadır. Ülkede kurulan sanayi tesisleri ağırlıklı olarak Douala'da bulunmaktadır. Kamerun'da kurulu sanayiler genel olarak tüketim malları üretiminde bulunmaktadır. Makarna, şeker, palm yağı, bira ve çimento üretimi için kurulmuş tesisler mevcuttur. Ancak ülke ekonomisindeki hareketlilik, esas olarak uluslararası petrol fiyatlarına bağlı olarak şekillenmektedir.

Kamerun'da 2021 yılında başlayan ve 2024 yılında bitmesi gerekirken 2025 yılına uzayan IMF Programı kapsamında, özellikle akaryakıt sübvansiyonlarının azaltılması yönünde kararlar alınmaya başlanmıştır. Bu kapsamda 2023 ve 2024 yılları Şubat ayında akaryakıtta sağlanan sübvansiyonun azaltılması kararları ile bütçe önemli ölçüde rahatlatılmıştır. Ancak, 2025 yılında seçim dönemine girilmesinden dolayı söz konusu sübvansiyon desteğinin azaltılmasında IMF Program Gözlemcilerinin istediği seviyelere henüz ulaşamamıştır.

Kamerun'da IMF programları haricinde, bütçe dengesinin sağlanması ve enflasyonun kalıcı olarak düşürülmesi ve ithal ikameci sanayi politikasına yönelik stratejiler uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ülkedeki yerel kaynakların sanayi tesislerinde değerlendirilmesi amacıyla yabancı/yerel firmalara teşvikler sunulmaktadır. Ülke bu tür yatırımların yapılması durumunda bu tesislerde üretilen ürünlerin ithalatlarına ilave vergiler getirebilmektedir. (En büyük demir üreticisi olan PROMETAL'in Douala'da ülkenin tüm demir ihtiyacını karşılaması ile bu tesiste üretilen ürünlerin ithalatı yasaklanmıştır. Ayrıca, ham kereste ihracatına ilave vergi konularak, kerestenin işlem görerek ihracatının desteklenmesi yönünde düzenlemeler yapılmıştır.

Hizmetler

Hizmetler sektörü Kamerun'da ekonomik faaliyetlerde ağırlıklı bir paya sahiptir. Toptan ve perakende ticaret, taşımacılık (özellikle limanlar nedeniyle), otomobil tamiri ve bankacılık gibi alanlarda son yıllarda ilerlemeler sağlanmıştır. Özellikle yapılan özelleştirmeler sonrasında bu sektörde yabancı firmaların payı ve etkinlikleri artış göstermiştir.

Hizmet sektöründe özellikle Lübnan, Fransa, Hindistan menşeli firmaların pazarda yoğun olarak görünürlüğü bulunmaktadır. Ayrıca, ülke içinde özellikle petrol ve petrol ürünleri ile elektrik hizmetlerinin sağlanması İngiltere menşeli firmaların iştirakleri olan yerel firmalar tarafından sağlanmaktadır.

Madencilik

Madencilik sektörü, Kamerun'un GSYİH'sına halen sınırlı bir katkı sağlamakta olup, son yıllarda yaklaşık %1 seviyesinde seyretmektedir (2023 Ekonomik Veri) .Ancak, büyük madencilik projelerinin (Mbalam-Nabeba demir madeni, Minim-Martap boksit madeni vb.) hayata geçirilmesiyle, önümüzdeki yıllarda bu katkının önemli ölçüde artması beklenmektedir.

Madencilik sektörü, çıkarma, işleme ve lojistik alanlarında istihdam yaratmaktadır. Özellikle altın madenciliği alanındaki geleneksel madencilik faaliyetleri binlerce kişiye iş sağlamaktadır, ancak bu işler genellikle güvencesiz koşullarda gerçekleştirilmektedir. Ülkede madencilik alanındaki gelişmeler beraberinde altyapı gelişimlerinin de önünü açmaktadır. Madencilik projelerinin hayata geçirilmesi, genellikle karayolları, demiryolları ve enerji altyapısı gibi kalkınma projeleriyle birlikte yürütülerek bölgesel gelişimi teşvik etmektedir.

Ülke maden yönünde büyük bir potansiyele sahip olmakla beraber, sektörün gelişmesinde bir takım engeller söz konusudur. Bunlardan biri ülkedeki "yetersiz altyapı"dır. Büyük ölçekli madencilik faaliyetleri için uygun kara yolları, demiryolları ve limanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Kamerun'daki mevcut altyapı bu ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Bir diğer engel ülkede geleneksel ve kayıt dışı madencilik in yaygın olmasıdır. Madencilik faaliyetlerinin büyük bir bölümü kayıt dışıdır, bu da vergi gelirlerinin azalmasına ve çevresel ve sosyal sorunlara yol açmaktadır. Bir diğer önemli sorun ise "çevresel etkiler" hususudur. Orman alanlarının giderek azalması ile su kaynaklarının kirlenmesi ve madencilik atıklarının yönetimi gibi konularda görülen yetersizlikler halen sürmekte olup, bu konular, sürdürülebilir madenciliğin sağlanması için üzerinde durulması gereken başlıca konular arasındadır.

Ülke başta 2016 yılında yürürlüğe giren Maden Yasasında 2023 Aralık ayında bir takım revizyonlara giderek, başta **SONAMINES** (Ulusal Madencilik Şirketi) olmak üzere düzenleyici bazı kurumları faaliyete geçirmiş ve bu şekilde yabancı yatırımcıları çekmeye başlamıştır.

Kamerun, değerli metaller açısından oldukça zengin bir maden rezervine sahiptir. Bunlar arasında başlıcaları şunlardır:

1. Altın

- Ülkenin çeşitli bölgelerinde, özellikle Doğu'da (Batouri, Bétaré-Oya, Yokadouma) ve Adamaoua bölgesinde.
- Genellikle zanaatkârlar tarafından çıkarılmaktadır, ancak giderek daha fazla maden şirketi endüstriyel ölçekte faaliyete geçmektedir.
- Hükümet, sektörü daha iyi denetlemek ve yasa dışı madenciliği engellemek için önlemler almaktadır.

Kamerun, altın madenciliği için büyük bir gelişim potansiyeline sahiptir. Kamerun hükümeti, sektörü modernize etmek ve yönetişimi iyileştirmek için yatırımlar çekmeye çalışmaktadır. Son reformlar, yabancı yatırımcıları çekmeye ve daha stabil bir düzenleyici çerçeve sağlamaya yöneliktir.

2. Elmas

- Çoğunlukla Kamerun'un Doğu bölgesinde (Mobilong, Ketté, Yokadouma) bulunur.
- Mobilong sahası, Afrika'daki en büyük elmas yataklarından biri olarak belirlenmiş olmakla beraber, bugün için geniş çapta işletilmesi henüz sınırlıdır.
- Kamerun, **Kimberley Süreci**'nin bir üyesi olup, bu süreç, elmasların çatışmaları finanse etmediğini garanti etmektedir.

Kamerun, özellikle ülkenin doğusunda önemli elmas rezervlerine sahip olan Afrika ülkelerinden biridir. Kamerun'daki elmas çıkarma faaliyetleri yıllar içinde orta derecede bir gelişim göstermiştir ancak potansiyeline kıyasla hala tam olarak kullanılmamaktadır.

3. Platin

- Bazı bölgelerde platin izleri tespit edilmiştir, ancak bu madenin işletilmesi hala başlangıç aşamasındadır.
- Ticari ölçekte çıkarılabilirliğini değerlendirmek için jeolojik çalışmalar devam etmektedir.

Platin, otomotiv, elektronik ve mücevherat endüstrilerinde yaygın olarak kullanılan nadir ve değerli bir metaldir. Kamerun'da platin varlığına dair bazı belirtiler keşfedilmiş olmasına rağmen, madenciliği henüz başlangıç aşamasındadır. Ülkede platin madenciliğinin ticari olarak uygulanabilir olup olmadığını değerlendirmek amacıyla jeolojik çalışmalar devam etmektedir.

4. Tantal (Coltan)

- Ülkenin çeşitli bölgelerinde, özellikle Doğu ve Adamaoua bölgelerinde bulunmaktadır.
- Genellikle zanaatkârlar tarafından çıkarılmakta ve elektronik sanayinde kullanılmaktadır.

Tantal, esas olarak **coltan (kolombit-tantalit)** formunda çıkarılan, cep telefonları, bilgisayarlar ve tıbbi ekipmanlar gibi elektronik bileşenlerin üretiminde kullanılan stratejik bir metaldir.

5. Demir

Ülkedeki demir cevheri yatakları başlıca şu bölgelerde bulunmaktadır:

- **Mbalam (Doğu Bölgesi)** : Orta Afrika'daki en büyük demir yataklarından biri olup, yüksek demir içeriğine (yüzde 60'tan fazla) sahiptir.
- **Nkout (Güney Bölgesi)**: Büyük çapta bir maden sahası olup, hâlâ değerlendirme aşamasındadır.
- **Minim-Martap ve Ngaoundal (Adamaoua Bölgesi)** : Genellikle boksit rezervleri ile tanınan bu bölgeler, aynı zamanda işletilebilir demir yataklarına da sahiptir.
- **Kribi ve Campo (Güney Bölgesi)**: Hâlâ keşif aşamasında olan demir potansiyeline sahip bölgelerdir.

Demir, çelik üretiminde kullanılan stratejik bir madendir ve çelik, inşaat, altyapı ve otomotiv endüstrileri için temel bir malzemedir. Kamerun, özellikle **Minim-Martap, Nkout ve Mbalam** bölgelerinde büyük demir rezervlerine sahiptir. Ancak bu kaynakların işletilmesi hâlâ sınırlıdır. Yüksek ekonomik potansiyeli nedeniyle bu maden yatakları, hem yerel hem de yabancı yatırımcıların ilgisini çekmektedir.

Kamerun Madencilik Kadastro Haritası üzerinden ülkenin güncel maden kadastro su takip edilebilmektedir. Söz konusu Harita linki aşağıda yer almaktadır:

[\(https://portals.landfolio.com/cameroon/en/\)](https://portals.landfolio.com/cameroon/en/)

Kamerun'da maden sektöründe faaliyet göstermek için başvuru süreci ve gereklilikler hakkında bilgi almak için **Maden, Sanayi ve Teknolojik Kalkınma Bakanlığı (MINMIDT)** ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Bakanlığın resmi internet sitesinde **Kullanıcı Rehberi** de mevcuttur.

- [\(https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2017/06/GUIDE-DE-LUSAGER.134.pdf\)](https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2017/06/GUIDE-DE-LUSAGER.134.pdf) (Maden, Sanayi ve Teknolojik Kalkınma Bakanlığı Kullanıcı Rehberi)

- [\(https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2018/02/CODE-MINIER-CAMEROUN.pdf\)](https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2018/02/CODE-MINIER-CAMEROUN.pdf) (14.12.2016 Tarihli Maden Kanunu)

- [\(https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2018/01/Loi-N%C2%B02023-014-du-19-decembre-2023-portant-Code-Minier.pdf\)](https://www.minmidt.cm/wp-content/uploads/2018/01/Loi-N%C2%B02023-014-du-19-decembre-2023-portant-Code-Minier.pdf) (09.12.2023 Tarihli Maden Kanunu-Revize Metin)

Kamerun petrol üreticisi ve ihracatçısı bir ülkedir. İlk olarak 1977 yılında başlayan üretim sonrasında ihracatın yarıya yakını petrol ihracatından oluşmaya başlamıştır. Petrol ürünleri, toplam ithalat içinde de önemli yer tutmaktadır. Dolayısıyla petrol üreticisi ve ham petrol ihracatçısı olan Kamerun işlenmiş petrol ürünlerini ve işlenecek ham petrolü ithalat yoluyla karşılamaktadır. Ülkede 1981 yılından itibaren faaliyet gösteren ulusal petrol rafinerisi yıllık olarak 2,1 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahiptir. Yerel olarak üretilen petrolün anılan tesis için fazla yoğun olması nedeniyle işlenecek petrol Nijerya ve Ekvator Ginesi'nden veya boru hattı yoluyla Çad'dan ithal edilmektedir.

2000'li yılların başından itibaren sektör ülke ekonomisinde en önemli sektör olma konumunu sürdürmüştür. Nijerya sınırına yakın Rio Del Rey bölgesinde yeni yatakların bulunmasıyla da ekonomideki önemi daha da önem kazanmıştır.

Ülkenin 2000'li yılların başına kadar 200 milyon varil seviyesinde olduğu tahmin edilen petrol rezervlerinin Rio Del Rey bölgesinde yeni keşfedilen Bolongo Bloğu ile 220 milyon varil civarında olduğu tahmin edilmektedir.

2024 yılında Kamerun'un petrol üretimi, önceki yıllara kıyasla düşüş göstermiştir. Ülkenin ham petrol üretimi, 2024 yılının ilk yarısında 11,1 milyon varil olarak kaydedilmiştir. Bu düşüş, mevcut petrol sahalarının yaşlanması ve yeni yatırımların sınırlı olması gibi faktörlere bağlanmaktadır.

2025 yılı için petrol sektöründe sınırlı bir büyüme öngörülmektedir. Petrol gelirlerinin 2025'te artış göstermesi beklenmekle beraber 2026 yılından itibaren bu gelirlerde düşüş öngörülmektedir. Bu durum, ülkenin ekonomik büyümesini sürdürülebilir kılmak için doğal gaz ve madencilik gibi diğer kaynakların üretimine daha fazla ağırlık verilmesini zorunlu kılacaktır.

Kamerun'da petrol ürünlerinin taşınması/dağıtım/satımı gibi alt faaliyet kollarında gerekli izinleri almış olan 60 adet özel şirket faaliyette bulunmaktadır. Doğal gaz alanında Ülkemizin Douala Fahri Konsolosu'nun görev yaptığı, Gaz du Cameroun firması Douala-Logbaba gaz yataklarının işletilmesi haklarını almış olup, Kamerun'un ekonomik başkenti olarak kabul edilen Douala şehrindeki belli başlı sanayi kuruluşlarına gaz satışı yapmaktadır.

Enerji

Kamerun, Afrika kıtasında Kongo D.C.'nden sonra hidroelektrik potansiyeli en yüksek ülke olmasına rağmen ülkede önemli bir elektrik enerjisi açığı mevcuttur. Ülkenin hidroelektrik potansiyelinin 12.000 MW olduğu değerlendirilmektedir.

Ülkede halihazır üretim toplam talebi karşılamamakta (üretimin ancak talebin yüzde 80'nini karşılayabildiği tahmin edilmektedir), yıllık elektrik talep artışı da yüzde 6-8 düzeyinde bulunmaktadır. Sadece bu talebin karşılanması için bile yıllık asgari 30-40 MW kapasite artışı zorunlu görülmektedir. Ülkede, bir taraftan elektriğin henüz ulaşmadığı bölgeler mevcut iken diğer taraftan da elektriğin olduğu bölgelerde enerji açığı nedeniyle sık sık sürekli kesintiler olmaktadır.

Ülkedeki bu önemli elektrik enerjisi problemine çözüm amacıyla 2012 yılında Cumhurbaşkanının talimatıyla ülkede 3 önemli baraj projesinin inşasına başlanmıştır. Su kontrol amaçlı Lom Pangar (30 MW), ülkenin güneyinde Çinli firmalarca yapılan Memve'ele HES (201 MW) ve Mekin HES (15 MW) projeleri tamamlanma aşamasındadır. Özellikle düzenleyici baraj niteliğindeki Lom Pangarın devreye girmesi sonrasında ülkenin en büyük akarsuyu olan Sanaga nehri üzerinde Fransız EDF ortaklığında projesine start verilen büyük Nachtigal Barajı (400 MW) daha da önem kazanmıştır. (Söz konusu barajın inşaat faaliyetleri büyük oranda tamamlanmış olup, 2024 yılı sonu itibarıyla %97 oranında tamamlanmıştır.

Ülkenin yeterli kapasitede dağıtım hattı olmaması nedeniyle, üretilen enerjinin bölgelere verimli bir şekilde dağıtılmasına yönelik altyapı çalışmaları devam etmektedir.)

Kamerun'da elektrik kesintileri ve yetersiz üretimin ekonominin yıllık büyüme hızını 1 puan düşürdüğü hesaplanmaktadır. Bu nedenle bu alandaki gelişmeler ülke ekonomisi için büyük önem taşımaktadır.

Ülkede sadece hidroelektrik kapasite değil, aynı zamanda yenilenebilir enerji kaynakları (rüzgâr, güneş, atık, jeotermal vb) da gereği gibi değerlendirilememektedir. Kamerun'un yenilenebilir enerji kaynakları açısından oldukça zengin olduğu kabul edilmekle birlikte bu alanda kayda değer bir üretimden hatta hukuki bir alt yapının varlığından dahi bahsetmek mümkün değildir.

Rüzgâr ve jeotermal enerji potansiyel için de aynı tespitlerde bulunmak mümkündür. 2009-2010 yıllarında bir İspanyol firması tarafından yapılan ve resmi kayıtlara da geçen bir araştırma ile ülkenin güney batısında yer alan Bamboutos dağı civarında toplam 40 MW elektrik üreten rüzgâr türbin parkının kurulabileceğini göstermiştir. Aynı bölgede bulunan volkanik hattın da jeotermal enerji üretimine elverişli bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Elektrik enerjisi ihtiyacının acilen karşılanmasında önem taşıyan küçük HES projeleri, doğal gaz/elektrik jeneratörleri veya rüzgâr enerji üretim parkları gibi alanlarda yatırım projelerinin doğrudan Kamerun Enerji Bakanlığı ile temas kurularak aşağıdaki birim ile temasa geçilmesi önerilmektedir:

Ministere de l'Eau et de l'Energie
Direction des Energie Renouvelables et de la Maitrise de l'Energie
(M.Narcisse Pierre MASSOMLA-Directeur)
+237 222 22 20 96 (Tel)
+ 237 222 22 61 77 (Faks)

Kamerun'a özellikle güneş ve rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılmak üzere ithal edilecek her türlü makine ve teçhizat birçok vergi/resim/harçlardan istisna tutulmuştur.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Kamerunlular güne erken başlayıp erken bitirirler. Çoğu resmi daire ve banka sabah 07:30'da mesaiye başlamaktadır. Kamerun'da özellikle beyazlardan normalden daha fazla fiyat istenmesi olağan bir durumdur. Ancak pazarlık yapılabilir. Özellikle küçük dükkanlardan alışveriş yapılırken veya küçük esnafla (tamirci, usta vb.) iş yaptırılırken pazarlık yapılabilir. Ancak kurumsal şirket ve mağazalarda pazarlık opsiyonu sınırlıdır.

İş yapış süreçleri ve iş disiplinleri genel olarak oldukça düşüktür. Resmi kurumlarda dahi daha önce üzerinde mutabık kalınan toplantı saatlerine riayet edilmez, bazen toplantıya katılım dahi gösterilmez.

Diğer yandan İş hayatında Türklere yönelik olumsuz bir algı bulunmamaktadır. Ancak, zaman zaman Müşavirliğimize, ülkemizdeki firmaların Kamerunlu kaçakçılara iş yapma vaadiyle para gönderdikleri, bunun geri dönüşünün olmadığı bilgisi gelmektedir. Kamerun'da dolandırıcılık amacıyla kurulmuş birçok sahte şirket mevcuttur.

Genelde iş yapmak istediğini, ihale kazandığını, büyük kapsamlı iş aldığını beyan eden firmalardan öncelikle aşağıda kayıtlı bilgilerin bir kısmının temin edilmesinde fayda görülmektedir;

- Carte contribuable (Şirket Vergi Kaydı ve ödemesi)
- Titre de Patente (Sicil Levhası)
- Registre de Commerce (Ticaret Sicil Kaydı)
- Relevé de compte bancaire (3 dernier mois)- (Son üç aylık banka hesap dökümü)
- Numéro d'un téléphone fixe (Sabit telefon numarası)
- Plan de localisation(Sicil Kaydı aşamasında talep edilen adres planı)
- İlgili kişinin pasaport fotokopisi
- Banka referansı
- İhale kazanıldığının beyanı halinde ihalenin tüm evrakları

Para Kullanımı

Kamerun'un para birimi Orta Afrika **CFA** Frangı' dır. Ülkede nakit para kullanımı yaygındır. Banka kartı büyük şehirlerde süpermarket vb. gibi yerlerde kullanılmakta, bazı dükkânlarda banka kartı kullanımı belirli bir tutarın üzerinde harcama yapıldığında mümkün olmaktadır.

Ülkedeki para sıkıntısından dolayı madeni para arzı oldukça düşüktür. Peşin alışverişlerde, para üstü genelde bozuk para olmaması nedeniyle verilemeyebilmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Umuma Mahsus Pasaport sahibi Türk vatandaşları Kamerun vizesi almak zorundadır.

Resmi heyet mensubu olan Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri her 180 günlük dönem içerisinde ilk giriş tarihinden itibaren toplam kalış süresi 90 günü aşmamak kaydıyla vizeden muaftır. Resmi heyet mensubu olmayan Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Kamerun'da havayolu ile ülkeye gelen yolcular için kesintisiz kontrolün sağlanması amacıyla mobil bir uygulama devreye sokulmuştur. " Douane Cmr" Fransızca; ya da " Customs Cmr" İngilizce uygulamanın " Google Play" ya da " App Store"dan indirilebilmesi mümkündür. Kamerun'a seyahat ederken doldurulması talep edilen geleneksel formların manuel olarak doldurulması yerine, uygulamada belirtilen işlemlerin yapılması yeterli olmaktadır. (Uygulama ile yolcular uçuş bilgileri, kimlik ve pasaport bilgileri, yolcu beraberliği eşya bilgileri, nakit bilgileri ve beyan edilmesi gereken diğer bilgileri uygulama ile bildirebilmektedir. Bu uygulama ile gümrük kontrollerinin basitleştirilerek kaçakçılıkla da mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.)

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Kamerun'da kamu kurumları Cumartesi ve Pazar günleri çalışmamaktadır. Bunun yanında ülkede resmî tatil günleri aşağıdaki gibidir:

1 Ocak – Yeni Yıl
11 Şubat – Gençlik Günü
20 Mayıs – Bağımsızlık Günü
25 Aralık - Noel

Yerel Saat

GMT+1. Türkiye'den 2 saat geridedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

SCS- Société en commandite simple: Sınırlı veya Sınırsız Basit Komandit Şirket

SARL- La Société à responsabilité limitée: Limited Şirket

SARLU- La société a responsabilité limitée Unipersonnelle: Tek ortaklı Limited şirket

S.A.-Societe Anonyme: Anonim Şirket

S.A.U – Société Anonyme Unipersonnelle: Tek ortaklı Anonim Şirket

Şirket Kurma Prosedürü

Kamerun'da yabancı uyruklu kişiler yüzde 100'ü kendilerine ait olmak üzere şirket kurabilmektedir. Bu konuda fiiliyatta herhangi bir kısıtlama mevcut değildir. Ticaret Kanunu'nda yabancıların, tamamı kendilerine ait olmak üzere şirket kurulumunun izne tabi olduğu yönünde bir hüküm mevcut olsa da bu daha ziyade engel çıkarılmayan ve kayıt altına alınmaya yönelik, hızlı geçilen bir formaliteden ibarettir. Şirket kuruluşu ile ilgili olarak aşağıdaki evraklar talep edilmektedir:

- 1- Pasaport Fotokopisi
- 2- Sabıka kaydı (Kamerun'dan alınabilmektedir.)

Şirket kurulumu için bu iki belge yeterli olmaktadır. Ancak noterde ve Ticaret Bakanlığı'na verilen formlarda adres (Kira sözleşmesi) ve muhasebeci (Mali müşavir) firma adı belirtilmesi istenmektedir. Bu belgelere ilave olarak;

- 3- Şirket Kuruluş sözleşmesi (Kamerun'da Noterde yazılıyor)
- 4- Şirket Sözleşmesinin Ticaret Siciline işlenmesi
- 5- Vergi Kaydı (Patente ve Carte contribuable)
- 6- Bankada hesap açılması

işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir. Bu evrakları gazete ilanı da dahil olmak üzere noterler gerekli yerlere göndermektedir.

Şube olarak kuruluş önerilmemektedir. Zira yabancı şirket şubelerinin Ticaret Kanunu ilgili hükmü gereğince en geç iki yıl içinde yerel şirkete dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu sürenin istisnası olsa da zor ve meşakkatli bir süreçtir.

Yatırımcının doğrudan yapması mümkün olsa da işlemleri güvenilir bir mali müşavir, deneyimli danışman şirket veya avukat üzerinden tamamlaması ileride ortaya çıkması muhtemel sorunların aşılması açısından önerilmektedir. Yaklaşık iki haftalık süreçte şirket kuruluş prosedürü tamamlanabilmektedir. Şirketin cinsine ve sermayesine de bağlı olarak 1.000-1.500 ABD Doları civarında bir maliyet söz konusudur. Ancak avukat veya mali müşavir yolu tercih edilecekse, anlaşma mukabilinde ücret ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, Türkiye'deki herhangi bir tüzel kişilik Kamerun'da bir şirket kurmak istediği takdirde, yukarıdaki evraklara ek olarak Türkiye'deki şirketin ticaret sicil gazetesi ve sözleşmesinin onaylı çevirisi, Kamerun'da şirket kurulmasıyla ilgili yönetim kurulu kararı ve çevirisi gerekmektedir.

Sigorta

Kamerun'daki sigorta sektörü ile ilgili bilgilere, mevzuata ve geçmiş yıl sektör raporlarına aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

(<https://www.asac-cameroun.org>)

Bankacılık Mevzuatı

Bilindiği üzere, Fransa'nın himaye ve güvencesinde Orta Afrika ülkeleri (Kamerun, Çad, Orta Afrika C., Gabon, Ekvator Ginesi, ve Kongo C.) ortak paraya (FCFA) geçmek ve para birliğini kurmak amacıyla 1972 yılında merkezi Kamerun'un başkenti Yaounde'de olan Orta Afrika Ülkeleri Merkez Bankasını (BEAC) kurmuşlardır.

Öte yandan, Orta Afrika Ekonomik Birliği çalışmaları da bu süreç çerçevesinde yürütülmüş, nihayet 1994 yılında Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (CEMAC) Anlaşması imzalanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir.

1980'li yılların ikinci yarısında bölge ülkeleri bankacılık sisteminde meydana gelen sorunlar ve finansal kırılganlık gibi nedenlerle, CEMAC bölgesi bankacılık sistemini kontrol etmek, düzenlemek ve yönlendirmek, bankacılık yasal altyapısını hazırlamak amacıyla, 1990 yılında BEAC bünyesinde, Orta Afrika Bankacılık Komisyonu (COBAC) kurulmuştur.

COBAC bu çerçevede, CEMAC üyesi 6 ülkenin bankacılık sisteminin düzenleyici ve denetleyici kurumu olarak faaliyet göstermekte ve bölgesel entegrasyonun bir gereği olarak, mevzuat uyum ve harmonizasyonunu yapmaktadır.

Öte yandan, COBAC'ın yanı sıra, Kamerun Maliye Bakanlığı bünyesindeki DGTCFM-Hazine, Parasal ve Finansal İşbirliği Genel Müdürlüğü-, BEAC bünyesinde FOGADAC (Mevduat Sigorta Fonu) ve APECCAM-Kamerun Profesyonel Kredi Kuruluşları Birliği-bankacılıkla ilgili temel kurumsal yapılardır.

Bankacılık faaliyetleri COBAC ve DGTCFM'nin denetiminde olup, bu alanda faaliyet gösterecek kurumların, bu kuruluşlardan gerekli izinleri alması gerekmektedir. Bankacılık faaliyetlerinin yanı sıra, şube ve temsilcilik açma prosedürleri de bu kuruluşun iznine tabidir. Esasen bölgesel entegrasyonun gereği olarak COBAC bankacılık sistemi üzerinde daha etkin ve belirleyici olmakla birlikte başvuruların bir örneği DGTCFM'e gönderilmektedir.

Bankacılık sektörü yerli ortak zorunluluğu olmadan yabancılara açık olup, bu alandaki düzenleme ve prosedürler COBAC, DGTCFM tarafından koordineli bir şekilde yapılmaktadır.

Banka kurulması, şube veya temsilcilik açılması ile ilgili COBAC tarafından başvuruda aşağıdaki belgeler talep edilmektedir:

- Talep ve gerekçe
- Kuruluş sözleşme taslağı
- Ortakların ve yöneticilerin listesi ve organizasyon şeması
- Gruba ait teknik ve finansal durumunu gösteren dosya
- Ortak ve yöneticilerin CV'si, doğum belgeleri, kimlik örnekleri, diplomaları, ikametgâh belgeleri ve sabıka belgeleri
- Kurumun talep edebileceğı diğer belgeler

Genel olarak CEMAC bölgesinde özelde ise Kamerun'da bankacılık sistemi AB Bankacılık sisteminin paralelinde ve ondan esinlenerek liberal bir yapıya sahiptir. Tüm bölgede kullanılan FCFA tam konvertibl olup, avroya sabitlenmiş olup (1 € = 655,957 FCFA), sözkonusu paranın konvertibilitesi Fransız Hazinesi garantisindedir.

Kamerun ve diğer CEMAC ülkelerinden bankalar aracılığı ile yurt dışına para transferi uzun süre alabilmektedir. Özellikle döviz rezervlerinde görülen sıkıntılı zamanlarda para transferi süreçleri beklenenden daha uzun sürebilmektedir. Zaman zaman ülkemiz firmaları Müşavirliğimize bu kapsamda başvurmaktadır. Her ne kadar transfer süreci uzun sürsede en nihayetinde para transferleri mutlaka gerçekleşmektedir.

Vizeler

Kamerun vizesi Ankara'da faaliyetine başlamış olan Büyükelçilik tarafından verilmektedir. İstanbul'dan vize alımı bulunmamaktadır.

Kaynak: T.C. Yaounde Büyükelçiliğı Ticaret Müşavirliğı